

Poročilo z mednarodne konference »The Agency of the Dead in the Lives of Individuals: Experience and Conceptualisation«

Simona Kuntarič Zupanc

1.25 Drugi sestavni deli
DOI 10.4312/svetovi.3.1.154-155

Od 30. avgusta do 1. septembra 2024 je na Filozofski fakulteti v Ljubljani potekala prva mednarodna konferenca v okviru projekta ERC DEAGENCY z naslovom »The Agency of the Dead in the Lives of Individuals: Experience and Conceptualisation« (Vloga mrtvih v življenju posameznikov v sodobni družbi). Konferenca je izhajala iz predpostavke, da je komunikacija z mrtvimi v sodobnih zahodnih družbah pogosto prezrta ali pa je obravnavana kot »ljudsko verovanje«.

Konferenco je odprla Kaarina Koski s plenarnim predavanjem »The Dead Amongst the Living: Agency, Intention and Power« (Mrtvi med živimi: Tvornost, namera in moč), v katerem je govorila, kako mrtvi vplivajo na žive, bodisi kot bitja ali prek spominov in zapuščine. Drugo plenarno predavanje, z naslovom »From Peaceful to Restless Afterlife: Encounters with the Dead and Ghosts in Contemporary Estonia« (Od mirnega do nemirnega življenja po smrti: Srečanja z mrtvimi in duhovi v sodobni Estoniji), je pripravil Ülo Valk. Poudaril

je, da so kljub napovedim znanstvenikov o upadu verovanj v nadnaravno ter z razširitvijo racionalizma duhovi in strašenja ostali pomemben del zahodne družbe.

Poleg plenarnih predavanj je tridnevna konferenca vključevala prispevke, ki so

Fotografija 1: Predavanje Kaarine Koski.
(Foto: Simona K. Zupanc, 30. 8. 2024)

bili razvrščeni po posameznih sklopih. V prvem sklopu, *Experience and Conceptualization* (Izkušnja in konceptualizacija), so raziskovalci predstavili, kako ljudje skozi sanje, spomine in simbole ohranjajo stik z mrtvimi. Ágnes Hesz je na primer predstavila, kako individualni pogledi na mrtve na madžarskem podeželju oblikujejo družinski, verski in lokalni diskurz, ter vzpostavlja povezave med temi verovanji in spreminjajočimi se družbenimi vrednotami v skupnosti. Podobno sta obravnavala sklopa *Encounters and Communication with the Dead* (Srečanja in komunikacija z mrtvimi) in *Dreams and Visions* (Sanje in videnja), kjer so predavatelji predstavili, kako spremenjena stanja zavesti, kot so sanje, omogočajo komunikacijo z mrtvimi, medtem ko je sklop *Folk Narratives* (Ljudske pripovedi) raziskoval vlogo tradicionalnih zgodb in verovanj pri oblikovanju sodobnih razumevanj smrti. V sklopu *Narratives and Practices* (Pripovedi in prakse) so predavatelji predstavili, kako

osebne in kulturne pripovedi pomagajo ohranjati spomin na mrtve. Vito Carrassi je na primer razpravljal o katoliških tradicijah, kot sta neapeljski kult *capuzzelle* in molitev »Rožni venec za 100 pokojnih«, ter pokazal, kako ti rituali ohranjajo povezave med živimi in mrtvimi. Sklop *The Popular Culture and the Digital World* (Popularna kultura in digitalni svet) pa je raziskoval, kako digitalne tehnologije preoblikujejo prakse žalovanja in spominjanja. Emese Ilyefalvi je predstavila spletna mesta za prižiganje sveč in spominske spletne strani ter odprla vprašanja o tvornosti digitalnih sledi, ki jih za sabo pustijo pokojni.

Sklop *Memory, Identity, and Materiality* (Spomin, identiteta in materialnost) se je osredotočil na to, kako se spomin in materialna kultura prepletata z identiteto in smrtjo, medtem ko so v sklopu *Rituals* (Rituali) predavatelji govorili o tem, kako različni rituali posredujejo med živimi in mrtvimi. Michal Uhrin se je v svojem prispevku osredotočil na to, kako ljudje doživljajo tvornost mrtvih na podlagi kolektivnih praks, kot so obiski pokopališč, spominske slovesnosti in razni verski obredi. Konferenco smo zaključili s sklopom predavanj pod naslovom *Mass Deaths, Massacres and Human Remains* (Množične smrti, pokoli in človeški ostanki). Raziskovalca Aleksandra Krupa-Ławrynowicz in Sebastian Latocha sta na primer predstavila vpliv katinskega pokola na življenja vdov in sirot ter ugotavljala, kako odsotnost žalnih ritualov in politični tabu okoli pokola oblikujeta njihove biografije.

Konferenca je izpostavila širok spekter načinov, kako mrtvi še naprej vplivajo na življenja posameznikov, ter omogočila interdisciplinarni vpogled v razumevanje vloge mrtvih v sodobni družbi.

Fotografija 2: Predavanje Nilou Davoudi.
(Foto: Simona K. Zupanc, 31. 8. 2024)